

اثرات مخلوط‌های مختلف گیاهان دارویی آویشن شیرازی، گزنه و یونجه بر عملکرد، کیفیت لاشه، پارامترهای بیوشیمیایی و ایمنی خون در جوجه‌های گوشتی

چکیده

استفاده از آنتی بیوتیک‌ها در زمین‌مبارزه با عوامل بیماری‌زا و بهبود عملکرد جوجه‌های گوشتی مشکلاتی در پی داشته است که از جمله‌ی این مشکلات می‌توان به پیدا شدن گونه‌های میکروبی مقاوم در مقابل آنتی بیوتیک‌ها، باقی ماندن بقایای آنها در تولیدات و اثرات سوء این مواد بر مصرف کنندگان اشاره کرد. گیاهان دارویی از جمله جایگزین‌ها برای آنتی بیوتیک‌ها معرفی شده‌اند. این آزمایش جهت ارزیابی اثرات مخلوط‌های مختلف گیاهان دارویی آویشن، گزنه و یونجه بر عملکرد کیفیت لاشه، پارامترهای بیوشیمیایی و ایمنی خون در جوجه‌های گوشتی انجام گرفت. آزمایش در قالب طرح کاملاً تصادفی با تعداد ۴۰۰ قطعه جوجه‌ی گوشتی، در ۴ تیمار شاهد که در آن از گیاهان دارویی استفاده نشده بود، تیمار ۲) حاوی ۲ درصد مخلوط گیاهان دارویی (آویشن ۵۰٪، گزنه ۲۵٪ و یونجه ۲۵٪)، تیمار ۳) حاوی ۲ درصد مخلوط گیاهان دارویی (آویشن ۲۵٪، گزنه ۵۰٪ و یونجه ۲۵٪) و تیمار ۴) حاوی ۲ درصد مخلوط گیاهان دارویی (آویشن ۲۵٪، گزنه ۲۵٪ و یونجه ۵۰٪) با ۴ تکرار در هر تیمار و نیز ۲۵ قطعه جوجه در هر تکرار به مدت ۶ هفته انجام گردید. در پایان دوره آزمایش، نتایج حاصله نشان داد که استفاده از مخلوط‌های مختلف گیاهان دارویی دارای اثرهای معنی‌داری بر عملکرد، پارامترهای بیوشیمیایی خون و تعداد

و نسبت سلول‌های ایمنی خون جوجه‌های گوشتی می‌باشد ($p < 0/05$). تیمارهای مختلف آزمایشی در خصوص متوسط خوراک مصرفی روزانه با هم تفاوت معنی‌داری داشتند ($p < 0/05$) و بیشترین میزان خوراک مصرفی روزانه (۱۳۵/۱۷ گرم) متعلق به تیمار شاهد و کمترین آن (۱۲۱/۱۹ گرم) در تیمار ۲ مشاهده گردید. تفاوت معنی‌داری نیز در خصوص ضریب تبدیل غذایی در بین گروه‌های آزمایشی وجود داشت، بر این اساس، پایین‌ترین مقدار ضریب تبدیل غذایی (۱/۷۷) در تیمار ۳ و بالاترین آن (۲/۰۹) در تیمار شاهد مشاهده شد. گروه‌های آزمایشی از لحاظ سطح گلوکز خون نیز با هم تفاوت معنی‌داری را نشان دادند ($p < 0/05$)، به طوری‌که کمترین مقدار آن (۱۴۹/۸۴ میلی‌گرم بر دسی‌لیتر) در تیمار شاهد و بیشترین مقدار آن (۱۷۳ میلی‌گرم بر دسی‌لیتر) در گروه آزمایشی ۳ مشاهده شد. کمترین درصد سلول‌های هتروفیل (۴/۷۶۶) در تیمار ۳ و بیشترین آن (۱۴) در گروه شاهد، کمترین درصد لمفوسیت‌ها (۸۸) در گروه شاهد و بیشترین آن (۹۴/۷۶۶) در تیمار ۳ و نیز کمترین نسبت هتروفیل به لمفوسیت (۰/۰۵) در گروه آزمایشی ۳ و بیشترین نسبت آن (۰/۱۳۳) در تیمار شاهد مشاهده گردید. استفاده از مقدار ۲ درصد مخلوط سه گیاه دارویی فوق‌الذکر مطابق گروه آزمایشی ۳، موجب بهبود عملکرد و سطح ایمنی جوجه‌های گوشتی می‌گردد.

کلمات کلیدی: جوجه‌های گوشتی، گیاهان دارویی، پارامترهای خونی، سطح ایمنی و عملکرد

نسرین صفیان

کارشناس زراعت شهرستان شهرضا